

Högsta domstolen  
Box 2066  
103 12 STOCKHOLM

## **PT ./ riksåklagaren ang. återupptagande av mål om grovt bokföringsbrott**

*(Hovrätten över Skåne och Blekinges beslut den 30 oktober 2014 i mål B 2175-11)*

Högsta domstolen har efter att ha meddelat prövningstillstånd förelagt riksåklagaren att inkomma med svarsskrivelse i målet.

### **Min inställning**

Jag motsätter mig inte att Högsta domstolen förordnar om målets återupptagande i hovrätten.

### **Bakgrund**

PT dömdes av tingsrätten för bl.a. grovt bokföringsbrott till fängelse i ett år samt meddelades också näringsförbud. Han överklagade till hovrätten med yrkande om att han skulle dömas i enlighet med sitt erkännande för bokföringsbrott av normalgraden eller, i allt fall, till en icke frihetsberövande påföljd alternativt att straffet skulle sättas ned samt att han inte skulle meddelas näringsförbud. Åklagaren överklagade anslutningsvis och yrkade en strängare påföljd. Hovrätten satte ut målet till huvudförhandling med början den 2 september 2014, till vilken PT kallades att närvara personligen.

När målet ropades på den 2 september 2014 inställde sig inte PT personligen. Han uppgav dels genom sin försvarare och dels per telefon att han hade laga förfall eftersom hans sambo var intagen på sjukhus efter ett självmordsförsök. Han hade under morgonen den 2 september 2014 fått besked om att sambon skulle få komma hem och vistas i hemmet under några dagar under förutsättning att han vaktade henne hela tiden. Han uppgav vidare att han själv hade tid hos psykolog den 2 september 2014. Han återopade viss skriftlig bevisning.

Hovrätten fann med hänsyn till vad som dittills framkommit angående skälen för PTs frånvaro att det kunde antas att han hade laga förfall. Han förelades därför, vid äventyr av att hans överklagande annars kan förklaras förfallet, att senast den 9 september 2014 inkomma med utredning som gör det sannolikt att han hade laga förfall för att inte inställa sig till huvudförhandlingen.

PT anförde som svar på hovrättens föreläggande bl.a. följande. Han hade laga förfall av två olika skäl. Dels deltog han i ett möte på sjukhuset på morgonen den 2 september 2014 och hade av läkare blivit rekommenderad att ta hand om sambon då hon skrevs ut. Dels hade han fått en psykisk chock på grund av det som hade hänt sambon och han var därför inte i stånd att förbereda sig för och genomföra rättegången. Han åberopade ytterligare skriftlig utredning.

Hovrätten förklarade i beslut den 18 september 2014 PTs överklagande förfallet. Även åklagarens anslutningsvis gjorda överklagande förklarades förfallet. Som skäl för beslutet angavs följande. PT underlät att infinna sig personligen vid huvudförhandlingen den 2 september 2014. Av den åberopade utredningen framgår inte att PT varit förhindrad att inställa sig personligen till huvudförhandlingen varken av skäl hänförliga till sambon eller till honom själv. Det är därmed inte sannolikt att han hade laga förfall för sin frånvaro. Hans överklagande ska därför förklaras förfallet. Åklagarens anslutningsöverklagande har då också förfallit.

PT ansökte om att han överklagande åter skulle tas upp. Hovrätten avslog i det nu överklagade beslutet hans begäran med följande motivering. Det kompletterande intyg som PT fogat till sin ansökan om återupptagande ger inte skäl att göra en annan bedömning i frågan om laga förfall än den hovrätten gjort i sitt beslut den 18 september 2014, varigenom hovrätten förklarade PTs överklagande förfallet.

### **Överklagandet till Högsta domstolen**

PT yrkar att Högsta domstolen ska förordna att målet åter ska tas upp i hovrätten. Han vidhåller att han haft laga förfall att inte inställa sig personligen till huvudförhandlingen den 2 september 2014. Han åberopar samma utredning som i hovrätten.

### **Grunderna för min inställning**

I 51 kap. 21 § första stycket rättegångsbalken stadgas att uteblir en enskild klagande från sammanträde för huvudförhandling, förfaller överklagandet. Detsamma gäller, om en enskild klagande som förelagts att infinna sig personligen inställer sig endast genom ombud och hovrätten inte anser sig ändå kunna avgöra målet. I fjärde stycket samma lagrum anges att ett mål får avgöras om en enskild klagande som förelagts att inställa sig personligen inställt sig endast genom ombud.

Enligt 51 kap. 22 § första stycket rättegångsbalken ska, om överklagandet förfallit enligt 21 §, hovrätten på ansökan av klaganden återuppta målet, om han för sin utevaro eller underlåtenhet att infinna sig personligen hade laga förfall som han inte kunde anmäla i tid.

### **Min bedömning**

Annat har inte framkommit än att PT delgivits kallelse till huvudförhandlingen. I kallelsen finns angivet att PT ska komma personligen och att överklagandet kan komma att förfalla om han inställer sig endast genom ombud.

Laga förfall är, då någon genom avbrott i den allmänna samfärdseln, sjukdom eller annan omständighet, som han ej bort förutse eller rätten eljest finner utgöra giltig ursäkt, hindrats att fullgöra vad honom ålegat (32 kap. 8 § rättegångsbalken).

Som laga förfall kan godtas inte bara absoluta hinder utan varje omständighet av den beskaffenhet, att det inte skäligen kan krävas att parten ska närvara eller i övrigt vara verksam i rättegången. Även familjeangelägenheter kan läggas till grund för laga förfall. (NJA 2002 s. 32 och NJA 2009 s. 796).

Av den utredning PT åberopat framgår bl.a. att hans sambo togs in på sjukhus akut den 30 augusti 2014 varifrån hon skrevs ut den 2 september 2014. Vidare att sambons behandlande läkare, överläkaren vid psykiatriska akutmottagningen vid x lasarett US, vid utskrivningstillfället ansåg att suicidaliteten var så svårbedömd att sambon egentligen borde läggas in på psykiatrisk avdelning. När så inte blev fallet uppmanade han PT att stanna i sambons närhet de närmsta tre dagarna efter utskrivningen och omedelbart kontakta psykakuten vid tecken till försämring eller något som antydde ökad suicidrisk. Av utredningen framgår också att PT den 2 september 2014 uppsökte psykolog på grund av det inträffade.

Ovan föreliggande omständigheter är enligt min uppfattning tillräckliga för att anse att det inte skäligen kunde krävas av PT att han den 2 september 2014 skulle inställa sig till huvudförhandling i hovrätten. PT har genom den av honom åberopade utredningen således visat att han hade laga förfall att inte inställa sig till den aktuella huvudförhandlingen. Jag motsätter mig inte att Högsta domstolens förordnar om målets återupptagande i hovrätten.

### **Bevisning**

Jag åberopar inte någon bevisning.

Kerstin Skarp

My Hedström

### Kopia till

Ekobrottsmyndigheten, rättsenheten  
Ekobrottsmyndigheten, första ekobrottskammaren i Malmö  
Kammaråklagaren Carl Renberg